

	ECONOMIES' HORIZONS Економічні горизонти DOI: doi.org/10.31499/2616-5236 Homepage: http://eh.udpu.edu.ua		ISSN 2522-9273 (print) 2616-5236 (online)
---	--	---	---

UDC: 330.34

DOI: 10.31499/2616-5236.1(19).2022.268888

Kuzminov M.V. Ph. D. in Economics

Senior Lecturer Of The Department Of Marketing, Management And Business Management; Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University;

**МАЛЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ПЕРЕДУМОВА РОЗВИТКУ
ЕФЕКТИВНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ**
**SMALL ENTREPRENEURSHIP AS A PREREQUISITE FOR THE
DEVELOPMENT OF EFFECTIVE BUSINESS IN UKRAINE**

***Анотація.** В статті проаналізовано розвиток малого підприємництва, його переваги та недоліки. Зазначено, що розвиток малого підприємництва в Україні позитивно впливає на структурні зрушення у країні, а саме формує можливості для розв'язання економічних і соціальних проблем, особливо в сучасних умовах; задовільняє потребу внутрішнього ринку, сприяє раціональному використанню всіх видів ресурсів; забезпечує потужні стимули до високоефективної праці та інноваційних процесів.*

В статті відмічено, що мале підприємництво додає вагомий внесок в стабільність та розвиток економіки України, а саме: сприяє економічному зростанню, забезпечує необхідну кількість робочих місць, швидко реагує на ринкові зміни та підлаштовується під них, сприяє наповненню ринку якісними товарами. Проблема визначення ролі малого підприємництва в економічному розвитку держави є актуальною, і її слід розглядати у взаємозв'язку з економічними, соціальними і політичними аспектами. На сьогодні однією з головних проблем розвитку малого підприємництва в Україні є недостатність фінансування з боку держави.

Досліджено, що в умовах нестабільної соціально-економічної та політичної ситуації в Україні, важливе значення для стабілізації економіки мають розвиток та підтримка малого підприємництва. Оскільки малий бізнес є надзвичайно чутливим до економічних змін, його стан в нашій країні залишається незадовільним. Проблематика малого підприємництва, не дивлячись на тривале вивчення, до цього часу є повністю не вирішеною, або запропоновані рішення не адаптовані до сучасних умов господарювання.

Обґрунтовано, що мале підприємництво в Україні є основою для економічного зростання, активізує ділові взаємовідносини, формує реальне конкурентне середовище, сприяє створенню робочих місць, підвищує якість рівня життя населення, забезпечує ефективне використання виробничих ресурсів, зумовлює стійкість соціально-економічної системи держави. Перспективний розвиток малого підприємництва в нашій країні є основою для подолання негативних наслідків світової пандемії, військової агресії, дестабілізуючих соціально-економічних процесів, а саме: значний відсоток міграції (більшість з яких працездатне населення), падіння рівня якості життя населення країни, низька конкурентоспроможність частини українських виробництв.

Abstract. *The article analyzes the development of small entrepreneurship, its advantages and disadvantages. It is noted that the development of small entrepreneurship in Ukraine has a positive effect on structural changes in the country, namely, it creates opportunities for solving economic and social problems, especially in modern conditions; satisfies the needs of the domestic market, promotes the rational use of all types of resources; provides powerful incentives for highly efficient work and innovative processes.*

The article notes that small business makes a significant contribution to the stability and development of the economy of Ukraine, namely: it contributes to economic growth, provides the necessary number of jobs, quickly responds to market changes and adapts to them, contributes to the filling of the market with quality goods. The problem of determining the role of small business in the economic development of the state is relevant, and it should be considered in relation to economic, social and political aspects. Today, one of the main problems of small business development in Ukraine is the lack of funding from the state.

It has been studied that in the conditions of an unstable socio-economic and political situation in Ukraine, the development and support of small entrepreneurship is important for the stabilization of the economy. Since small business is extremely sensitive to economic changes, its condition in our country remains unsatisfactory. The problems of small entrepreneurship, despite long-term study, are still not fully resolved, or the proposed solutions are not adapted to modern business conditions.

It is well-founded that small entrepreneurship in Ukraine is the basis for economic growth, activates business relations, creates a real competitive environment, contributes to the creation of jobs, increases the quality of life of the population, ensures the effective use of production resources, and determines the stability of the socio-economic system of the state. The promising development of small entrepreneurship in our country is the basis for overcoming the negative consequences of the global pandemic, military aggression, destabilizing socio-economic processes, namely: a significant percentage of migration (most of which is the working population), a drop in the quality of life of the country's population, low competitiveness of part of the Ukrainian productions.

Key words: entrepreneurship, business, competitive environment, production sector, business structures

підприємництво, бізнес, конкурентне середовище, виробничий сектор, підприємницькі структури.

Вступ. Досвід Європейських країн свідчить, що ефективність функціонування економіки держави залежить від оптимального розвитку малого, середнього та великого бізнесу. Водночас мале підприємництво – це основа соціально-економічного розвитку.

Розвиток малого підприємництва в Україні позитивно впливає на структурні зрушення у країні, а саме формує можливості для розв'язання економічних і соціальних проблем, особливо в сучасних умовах; задовільняє потребу внутрішнього ринку, сприяє раціональному використанню всіх видів ресурсів; забезпечує потужні стимули до високоефективної праці та інноваційних процесів.

Постановка проблеми. Проблематиці формування та ефективного розвитку малого підприємництва в Україні на сьогоднішній день приділяється значна увага. Мале підприємництво додає вагомий внесок в стабільність та розвиток економіки України, а саме: сприяє економічному зростанню, забезпечує необхідну кількість робочих місць, швидко реагує на ринкові зміни та підлаштовується під них, сприяє

наповненню ринку якісними товарами. Проблема визначення ролі малого підприємництва в економічному розвитку держави є актуальною, і її слід розглядати у взаємозв'язку з економічними, соціальними і політичними аспектами. На сьогодні однією з головних проблем розвитку малого підприємництва в Україні є недостатність фінансування з боку держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Проблеми та перспективи діяльності малого бізнесу в Україні висвітлені в працях таких українських науковців, як В. Гейць, М. Денисенко, М. Єрмошенко, В. Кобилко, М. Козоріз, О. Мазур, Л. Федулова, Н. Чухрай, З. Юринець.

У світовій економічній науці поняттю малого підприємництва значну увагу приділяли протягом тривалого періоду часу: історія формування - Р. Кантільйон; моніторингу взаємозв'язку прибутку та ризику - Ф. Найт; функціональний підхід до трактування сутності малого підприємництва - П. Друкер. Вагомий внесок у вивчення поняття підприємництва належить таким

науковцям: А. Маршалл, Й. Шумпетер.

Проблемні питання розвитку малого підприємництва висвітлено в працях таких провідних науковців, як: Л.І. Воротіна, Л.А. Колеснікова, Т. Кондратюк, О. Кужель, В. Ляшенко, О. Мазур, І. Михасюк, В. Сизоненко, С. Соболев, В. Ткаченко. Водночас питання щодо розв'язання проблем ефективного функціонування малого підприємництва в Україні залишаються актуальними та потребують розробки нових шляхів удосконалення.

Аналіз наукових праць продемонстрував, що велика кількість наукових праць таких вчених як Г. Азоева, О. Брусенцевої, А. Градова, П. Зав'ялової, І. Іващук, І. Кірцнера, Ю. Макогона, М. Мескона, Л. Михайлової, М. Морозової, М. Нікітіна, В. Новицького, В. Нижника, В. Окрепілова, І. Піддубного, М. Познера присвячена проблемам стратегічного планування малого підприємництва в Україні.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є визначення ролі малого підприємництва як передумови розвитку ефективного бізнесу в Україні. В умовах нестабільної соціально-економічної та політичної ситуації в Україні,

важливе значення для стабілізації економіки мають розвиток та підтримка малого підприємництва. Оскільки малий бізнес є надзвичайно чутливим до економічних змін, його стан в нашій країні залишається незадовільним. Проблематика малого підприємництва, не дивлячись на тривале вивчення, до цього часу є повністю не вирішеною, або запропоновані рішення не адаптовані до сучасних умов господарювання.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. В наш час розвиток малого підприємництва виступає основою економічного та соціального розвитку України та одним з реальних шляхів поступового виходу із кризи, яка склалась в зв'язку із військом вторгненням росії.

Мале підприємництво в Україні є основою для економічного зростання, активізує ділові взаємовідносини, формує реальне конкурентне середовище, сприяє створенню робочих місць, підвищує якість рівня життя населення, забезпечує ефективне використання виробничих ресурсів, зумовлює стійкість соціально-економічної системи держави. Перспективний розвиток малого підприємництва в нашій країні є основою для подолання негативних наслідків світової пандемії, військової агресії,

дестабілізуючих соціально-економічних процесів, а саме: значний відсоток міграції (більшість з яких працездатне населення), падіння рівня якості життя населення країни, низька конкурентоспроможність частини українських виробництв.

Мале підприємство – є однією з найпоширеніших й ефективних форм господарювання. Вони здатні швидко реагувати на кон'юнктуру ринку, в наслідок чого надають ринковій економіці необхідної гнучкості. Мале підприємство підтримує та розвиває такі галузі як торгівля, послуги та громадське харчування [1]. Мале підприємство, на відміну від великого є більш мобільним та спроможне швидше реагувати на ринкові зміни, пристосовуватись до них без великих втрат, оперативніше впроваджувати інновації та новітні технологічні рішення.

В Україні в останні роки мале підприємство набувало все більшого розвитку. За даними Мінекономрозвитку, серед усіх підприємств України малий та середній бізнес складає 99,8%, там працює 79% населення [2, 3].

За даними ООН, на малих та середніх підприємствах виробляється від 30 до 60% національного продукту – залежно від країни. Український же МСБ дає

тільки до 15% ВВП [3]. Тому ефективний розвиток саме малого підприємництва на сьогоднішній день є надзвичайно актуальним.

Основними причинами гальмування розвитку малого підприємництва в Україні та її регіонах є [4, 7]:

- обмеженість інформаційного та консультативного забезпечення;
- недосконалість системи перепідготовки персоналу для підприємницької діяльності;
- складність та не підлаштованість системи обліку та статистичної звітності малого підприємництва;
- обмеженість матеріальних фінансових ресурсів;
- недосконалість технічної сторони ведення малого підприємництва;
- високі ставки оподаткування, що спричиняє розвиток тіньової економіки;
- відсутність реальної підтримки держави малого підприємництва;
- відсутність належного нормативно-правового забезпечення розвитку малого бізнесу, як підприємництва в цілому [3];
- світова пандемія covid-19, яка змусила переорганізувати бізнес;
- відсутність власних виробничих площ та устаткування;

- воєнна агресія зі сторони сусідньої країни.

Головна проблема малого підприємництва в Україні – це недостатня ресурсна, матеріально-технічна та фінансова бази. Цю ситуацію можна кардинально змінити за допомогою коштів інвесторів, які будуть спрямовані на підтримку малих підприємств та виваженої державної політики підтримки бізнесу.

Моніторинг розвитку малого підприємництва в Україні демонструє той факт, даний вид бізнесу характеризується певними відмінними рисами від аналогічних підприємств в ряді європейських країн, а саме [6]:

- недосконала інфраструктура державної підтримки малого підприємництва;
- відсутність системи мотивації праці та самоорганізації;
- недостатній рівнем технічного оснащення;
- невідповідний рівень професійної кваліфікації персоналу, недостатність знань та вмінь у сфері ринкових відносин.

Ефективний розвиток малого підприємництва є основним показником стабільності та прогресивності економічного розвитку країни, адже саме

підприємницький сектор забезпечує економіку країни усіма необхідним ресурсами та сприяє реалізації наявного потенціалу [5].

Значна кількість підприємств в Україні - це малі підприємства. 96% українських підприємств у секторі бізнесу – це мікропідприємства, тобто підприємства, що наймають менше десяти робітників [3]. Декілька років тому кількість відомих українських брендів була меншою. Аналіз статистичних даних демонструє, що на початку 2018 року кількість ФОПів складала 1,77 млн, а під кінець року їх було вже 1,84 млн [4]. Починаючи з 2020 року дана кількість пішла на спад, а 2022 рік взагалі став переломним в розвитку малого бізнесу в нашій країні.

Аналіз розподілу малого підприємництва України за основними видами економічної діяльності показав, що на виробничий сектор (сільське господарство, промисловість та будівництво) припадало 34,23 %, торгівлю – 26,64 % і на решту галузей економіки – 39,13% [4].

Не дивлячись на складність розвитку в сучасних умовах мале підприємництво має й значні переваги, які виникають з його суті та його розмірів (рис 1.).

Рис.1. Переваги малого підприємництва

Формування конкурентоспроможної економічної моделі України можливо лише за умов інтенсивного розвитку малого підприємництва в кожному регіоні нашої країни. Стабільний процес створення здорового економічного

середовища буде підґрунтям ефективного функціонування малого підприємництва; розвитку територіальних громад та покращення рівня якості життя населення.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Узагальнюючи проведенне дослідження, варто відмітити, що сучасний розвиток малого підприємництва в Україні не відповідає європейським

показникам і відчутно відстає від європейських стандартів. Частка малого підприємництва у валовому внутрішньому продукті нашої держави становить лише 8%, тоді як у країнах з ринковою економікою сягає 55–65%

References

- Zavadskikh H.M. (2020). State and trends of small business development in Ukraine. Collection of scientific works of the Tavri State University of Agrotechnology (economic sciences), № 1 (40). P. 115-125.
- Ponomarenko T.V., Ivanova T.M. (2018). Regional disparities of small business in Ukraine and ways to eliminate them. Polissya scientific bulletin. № 2 (14), pp. 186-195.
- CGN Global Governance Principles. International Corporate Governance Network. 5th ed. 2017. 36 p.
- Corporate Governance Disclosure in Emerging Markets. Statistical analysis of legal requirements and company practices. New York and Geneva: UNCTAD, 2011. 46 p.
- Gregory H.J. Looking ahead: key trends in corporate governance. URL: <https://corpgov.law.harvard.edu/2019/01/10/looking-ahead-key-trends-in-corporate-governance/>
- Chyrva O. H., Demchenko T. A., Chvertko L. A., Chyrva H. M. (2017). Strategic priorities for ensuring the return on equity of Ukrainian enterprises. Financial and credit activity: problems of theory and practice. Issue 2. P. 258-265.
- Bozulenko, O. Yu. (2015). Definition of the concept of "trading company" [Definitsiia poniattia «torhovelne pidpriemstvo»]. Economic analysis, Vol. 19, № 2, P. 20–25.
- Classification of economic activities: DK 009: 2010 [Klasyfikatsiia vydiv ekonomichnoi diial'nosti: DK 009:2010 v redaktsii vid 24.02.2020] Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text> (last accessed 12.02.2022).
- Gordienko, E. S. (2011). Activity of the trade enterprise in the conditions of transformation of the tax environment [Diialnist torhovelnoho pidpriemstva v umovakh transformatsii podatkovoho seredovyscha]. Extended abstract of candidates thesis. Donetsk, 19 p.

- Filipov, V. Y., Nestorenko, A. M. (2014). Ways of development of trade enterprises [Shliakhy rozvytku torhovelnykh pidpriemstv], Economy: the realities of time. Scientific journal, № 2 (12), P. 203–207, available at: <https://economics.net.ua/files/archive/2014/No2/203-207.pdf> (last accessed 02.02.2022).
- Goloshubova, N. O., Kavun, O. O., Toropkov, V. M. (2014). Entrepreneurial networks in trade [Pidpriemnytski merezhi v torhivli]: monograph, Kyiv, 344 p.

How to Cite:

Kuzminov, M. (2022). SMALL ENTREPRENEURSHIP AS A PREREQUISITE FOR THE DEVELOPMENT OF EFFECTIVE BUSINESS IN UKRAINE. *Economies' Horizons*, (1(19), 73–81. [https://doi.org/10.31499/2616-5236.1\(19\).2022.268888](https://doi.org/10.31499/2616-5236.1(19).2022.268888)